



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

viiij. De alijs quatuor effectibus circa ciuiles actiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

non erat, quoniam probabiliter ignoraretur, tunc enim excusatus Reus erit, ut prefati auctores docent, & gl.in c. pia in verbo, condemnans, de excep. l. 6. arg. ca. sacro, de sent. excom. & c. 1. in fine, de elec. lib. 6. & Spec. tit. de excep. l. 2. vers. Quid si probatur. Etenim in facto alieno probabilis ignorantia excusat, ut in l. si. ff. pro socio, & quia ex quo aliquis semel fuit excommunicatus, semper presumitur excommunicatus, arg. c. proposuit, de Cler. excom. ministr. & c. eum desideres, & c. sicut, de sent. excom. talis igitur cum culpa careat, ob probabilem ignorantiam absolutio- nis poenam pati non debet, ar. c. 2. de constit.

21 Illud autem obseruandum est ex d. c. pia, quod si dura- te causa postea succedente probationis copia, de eadem, vel alia excommunicatione iterum excipitur & probetur, Actor postea excluditur, donec absoluitur. Nec recipitur exceptio excommunicationis ultra duas vices, nisi superuenierit vel noua excoicatio, vel de antiqua excoicatioe euidentis, & prompta probatio, ut habetur in d. c. pia, & do- cet glo. in c. prudentiam, §. sexta, in verbo, competentem, de offic. iud. deleg. & tradit Sum. Astenf. 2. par. lib. 7. tit. 9. q. 20. Id quod duabus de causis Pontifex statuit, nimirum, ne ob tales frequentes exceptiones lites differrentur; & ne partes laboribus, & expensis fatigaretur.

22 Denique, non obstante hac exceptione, quae sunt in iudicio cum Actore excoicato, & processus habitus cum eo, ante exceptionem, valent, & tenent, etiam si ei postea excoicatio obijciatur & probetur; ex tunc verò illa, quae aguntur, non valent; vnde non audietur in sequentibus, donec fuerit absolutus; huius enim exceptio est dilatoria, glo. in ca. pia, in verbo, Duraturis, & in verbo, obtinebit, & ibidem. Inn. in d. verbo, Duraturis. Anch. nu. 3. Gem. Franc. in fin. de excep. l. 6. & gl. in c. exceptionem, in verbo condemnandus, & ibi Pan. nu. 21. & Fel. nu. 39. de excep. in antiq. Inn. in c. post cessionem, in verbo, procuratorem de prob. Pan. in c. intelleximus, n. 13. Fel. n. 19. de iud. Mar. Soc. in c. sac. nu. 284. de sent. excom. Sum. Astenf. 2. pl. 7. tit. 9. q. 18. Vg. de cens. Eccl. Tab. 2. c. 15. §. 12. n. 1. & colligitur ex d. c. pia, de excep. lib. 6. Siue igitur Actor excommunicatus publice, coram Iudice Ordinario, siue delegato agat, quicquid ante exceptionem sit, validum est, (modo iudex denunciatus excoicatus, aut notorius Clerici percussor non fuerit, aut delegatus ab alio excoicato, aut ab ipsomet Actore durante excommunicatione impetratus non sit, in his. n. casibus prius iudicium ante exceptionem non ualebit, ex Pan. in d. c. intelleximus, n. 13. qui citat c. 1. de rescript. lib. 6. & Mar. Soc. in d. c. sacris, num. 284. de sent. excom.) post exceptionem autem factam acta nulla erunt, & hoc etiam Iudex Actorem excoicatum non repellat; immo si Reus exceptionem excommunicationis probauerit, licet sententia prius pro excommunicato Actore lata fuerit, executionem tamen petere nequit, ut habetur in d. c. pia, vers. sed si post rem iudicatam, de excep. l. 6. Addit autem Pan. in d. c. intelleximus, de iud. num. 14. quod licet excoicatus Actor esse non possit, aut Accusator in Iudicio, vt declaratum est, suspensus tamen & interdictus, possunt agere in Iudicio, quia non sunt remoti a communione hominum; arg. c. a nobis, de excep. & communione hanc DD. sententiam esse docent. Et de Actore haec satis sint.

De aliis quatuor effectibus circa ciuiles actiones. Cap. VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Excommunicatus denunciatus (excepta causa haeresis) testis in iudicio esse non potest.
- 2 Excommunicatus, quare in testem, antequam ad cautelam absoluitur, non sit addendus.
- 3 Absolutio haec ad cautelam, quando a delegato fieri poterit.
- 4 Excommunicatus denunciatus ad instrumenta, & contractus adhiberi non debet, & quare.
- 5 Excommunicatus denunciatus, in iudicio aduocatus esse ne-

- quit & quare.
- 6 Procurator in iudicio excommunicatus denunciatus consilii sui non potest, & quare huius sit causa.
- 7 Institutio excommunicati denunciati in procuratorem est nulla.
- 8 Institutio excommunicati in procuratorem non valet, si impore, quo mandatum accipit, excommunicatus sit.
- 9 Institutio excommunicati in procuratorem nulla est, etiam si exercitij, seu usus tempore absolutus sit.
- 10 Procurator constitutus, an si ante usum eius excommunicatus sit, a iudicio repelli possit.
- 11 Reus excommunicatus denunciatus, si voluntarius, & negligens sit, in iudicio non est audiendus.
- 12 Reus voluntarius quis dicendus.
- 13 Reus necessarius quis cenferi debeat.
- 14 Personae ad iudicium necessariae, quot, & quae.
- 15 Reus contra Iudicem, qualiter exceptionibus dilatorij vel poterit.
- 16 Reus qualiter contra actorem exceptionibus uti possit.
- 17 Reus contra procuratorem quid obijcere possit.
- 18 Reus, contra testes quanam obijcere possit.
- 19 Reus excommunicatus a sententia contra se lata poterit appellare.
- 20 Reus, non solum defensionem sui per se, sed etiam per procuratorem in iudicio facere potest.

Tertius excommunicationis maioris effectus, quantum ad ciuiles actiones spectat, est, Quod excommunicatus notorius, aut denunciatus (sola haeresis causa excepta) in iudicio testis esse non potest, & hoc etiam si excoicatio- nem nullam fuisse causerit nisi prius ad cautelam absoluitur, ut habetur in c. decernimus, & ibi gl. in verb. & testi- ficando, & Franc. uers. in gl. in uerbo, testimonio, & Steph. Costa, nu. 4. de sent. excom. lib. 6. & c. ueniens, 2. & ibi Pan. nor. nu. 5. & 18. Felin. nu. 38. de testib. & idem Pan. in c. intelleximus, nu. 2. de iud. & ibi Dec. 3. Spec. tit. de teste, §. 1. vers. item qui est excommunicatus, per c. ueniens, 2. de test. & 3. q. 4. c. nullus, & c. conspiratores, & c. excommunicamus, & c. credentes, de har. 10a. Monac. in c. in fidei. Marian. Soc. in c. sacris, nu. 401. de sent. excom. Lanfranc. de Oria. in c. Quoniam contra falsam, in ver. testimonium, col. 14. de prob. Host. in Sum. lib. 2. tit. de test. uers. Quis possit esse testis, in fine, Sum. Astenf. 2. pl. 7. tit. 9. q. 15. S. Anton. 3. p. ii. 24. c. 76. uer. undecimo. Siluest. uer. b. excom. 3. uers. vnde- cimo. Tabien. uer. b. excom. 1. uers. Decimo quarto. Henric. l. 73. de exc. 7. §. 5. Vg. de cens. Eccl. Tab. 2. c. 17. qui addit, quod licet ad testimonium in Iudicio ferendum admitti non debeat, ualet tamen testimonium eius, (non minus quam Actor excommunicatus, donec contra eum fiat exceptio, ut diximus) si neq; a Reo neque ab Actore, neque a Iudice reijciatur, arg. ca. 2. de excep. lib. 6. Dixi, excepta causa fidei, etenim in crimine haeresis fauore fidei excoicatus testis produci potest, ut habetur in c. in fidei, de har. lib. 6. & ibi DD. Summ. Astenf. 2. pl. 7. tit. 9. q. 15. Gem. in c. decernimus, nu. 3. Anch. nu. 3. Franc. ibid. de sent. excom. lib. 6. Marian. Soc. in c. sacris, nu. 401. de sent. excom. Henric. & Vg. ubi supra. Dixi autem, excoicatum in testem produci non debere, nisi prius ad cautelam absoluitur, ut colligitur ex c. ueniens, 2. & ibi gl. in uerbo, Canonico, & ibi Pan. n. 18. de test. quia non est coicandum cum excoicato antequam absoluitur, unde absoluentis est ad cautelam, ut in Iudicio testis esse possit. Et ut ait Host. in d. c. ueniens, usus Curiae est, aliqui absoluere ad tempus, ita tamen ut illato testimonio statim reuocet ipso facto in eadem sententiam, additque tales absolutiones potius uerbales esse quoad homines, quam reales quoad Deum, cum eos non peniteat, nec ex corde petat penitiam, nec conuertatur; & idem asserit Dom. Anton. in d. c. ueniens, ubi ait absolutionem hanc ad tempus ferri posse. Non tamen quilibet excoicatus uocatus ad testimonium, debet absolui hoc modo, ut notant gl. in d. c. ueniens, in uerbo, Canonico, & ibi Pan. n. 18. sed tunc solum quando est grauis necessitas, & probatio per alios fieri ne-

queat, & ſolum in caſu, quo allegatur nullitas, & iniuſtitia excommunicationis, quia ſcilicet excommunicatus negat ſe excommunicatum, eo quod laſa eſt poſt appellacionem, talis enim excommunicatus abſolui iurim poſteſt ad cautelam, vt propter neceſſitatem, & defectum aliarum probationum teſtimonium eius admitti poſſit in iudicio; Qui vero iuſte excommunicatus eſt, nec excommunicationis nullitatem allegare poſteſt, aut vult ad cautelam abſoluedus non eſt, vt teſtetur in iudicio, ſed omnino reiſciendus eſt, nec vlla ratione cum eo communicandum erit, ſecundum ea quæ habentur in ea. Decernimus, de ſent. ex. lib. 6. & c. conſpiratores, & c. nullus, 3. q. 4. & Spec. titu. de teſte, §. 1. col. 1. ver. Item qui eſt excommunicatus.

3. Hæc autem abſolutio, vt notant Ioann. Andr. in addit. Spec. in Rubr. de teſtib. verſ. Super dicta, & quis facere poſſit hanc abſolutionem, & Oltrad. Conf. 145. & addit. ad Panor. in d. c. veniens, 1. nu. 18. in lit. C. a delegato quous fieri poſteſt, dummodo commodè recurrri non poſſit ad illum qui excommunicauit. Vnde, quædo dicitur, quod excommunicatus ab homine non poſſit abſolui, niſi ab excommunicatore, vt habetur in c. paſtoralis, §. præterea poſtulaſti, de off. iud. ord. & facit c. cum ab Eccleſiarum, tit. eod. & tradunt Panor. in c. ex frequentibus, nu. 6. de inſtit. Feder. conf. 16. Cald. conf. 16. & idem Panor. in c. grane, num. 14. de preb. & quando dicitur, quod vbi ſuperiori non reſeruat abſolutio excommunicationis maioris, intelligitur per miſſa Epifcopo, non autem inferiori prælato, vt docent Inno. in c. de cetero, & Panor. in c. Nuper, nu. 5. de ſent. exco. hæc duo dicta ſolum procedere docent in abſolutione perpetua, ſecus autem in abſolutione, quæ fit ad tempus, vt in caſu noſtro contingit.

4. Pari ratione, ob periculum communionis qua excommunicatus notorius aut denunciatus caret, ad inſtrumenta, & contractus adhiberi non debet, arg. c. cum excoicato, & ſe q. 1. q. 2. & c. licet, de ſen. excom. lib. 6. Panor. in c. intelleximus, n. 3. de iud. vbi docet, excoicatum talem non ſolum repelli ab actibus iudicialibus, & publicis, ſed etiam a cõionibus ſcilicet extraiudicialibus, & priuatis, vt notaſter dicit text. in c. pia, de excep. lib. 6. Si tñ in Inſtrumento teſtis excommunicatus reſcriptus fuerit inſcriptus, valebit Inſtrumentum, ex Spec. tit. de Inſtr. edi. §. inſtrumentum, ver. quid ſi teſtis. Inno. in c. pia, nu. 4. de excep. lib. 6. Anch. in c. decernimus, verſ. Tertio. Gem. ibid. nu. 2. de ſent. excom. lib. 6. Fel. in d. c. intelleximus, nu. 1. de iud. & in c. veniens, 2. nu. 3. de teſt. & hoc non ſolum, ſi tempore inſcriptionis excoicatus non fuerit, ſed poſtea, (in quo nulla eſt difficultas) ſed etiam ſi tempore quo inſcriptus ſit, excommunicatus erat, quia de re quam vidit, aut audiuit excommunicatus, teſtis eſſe poſteſt, maxime cum adhibitus ſit de conſenſu partium, & proinde reprobari non poſteſt, ſatis enim idoneus teſtis eſt, eo ipſo quod a contrahentibus probatus fuerat, ex addit. ad Panor. in c. veniens, 2. num. 18. in lit. C. verſ. Dico, quod etiam omnis contractus mundi, & citatur Anton. in c. ſp. de ſent. excom. Vgol. de cenſ. Eccleſ. Tab. 2. c. 17. §. 1. n. 3. & 3. quicquid Mar. Soc. in c. ſacris, n. 405. de ſent. excom. talem non ſatis idoneum teſtem ſine ratione affirmat, cuius opinio ſolum vera eſſe poſteſt, quædo quis excommunicatus eſt, eo quod hæreticos fouet; ſi quidem in hoc caſu teſtimonium eius non recipitur, c. excommunicamus, 1. §. credentes, de her. ſicut etiam ſi ſuſpectum eſſet inſtrumentum, & teſtis excommunicatus inſcriptus eſſet, ſidem ei dare non poſteſt, ex eo, quod in iudicio teſtis eſſe nequeat, cum repellatur ab hominum communionem, & contra eum excipi poſſit, vt tradit Gem. in c. decernimus, de ſent. excom. lib. 6. in fine, & Fel. in d. ca. veniens, 2. nu. 3. & faciunt que not. Panor. in c. ex literis, nu. 5. de tranſact. Pari ratione, qui excommunicatus eſt, ad teſtamentum tanquam teſtis adhiberi non poſteſt, niſi cõi opinione tunc temporis pro non excommunicato habetur, vt dicit Bald. in l. 1. verſ. Quid de infame. C. de teſt. & addit. ad Panor. in c. veniens, 2. num. 18. in litera C. de teſt. tunc enim teſtimonium validum erit, & conſequenter teſtamentum; ſi tamen eo tempore habetur excommunicatus, neutrum valet.

5. Quartus eſt, Quod excoicatus denunciatus aduocatus

eſſe non poterit in iudicio, vt colligitur ex c. decernimus, & ibi gl. in verbo, patrocinado, & Franch. & Anch. n. 2. Steph. Coſta. nu. 4. de ſen. excom. lib. 6. Panor. in c. intelleximus, n. 2. de iud. Specul. in titu. de aduocato, §. 1. ver. Item quod excoicatus, Mar. Soc. in c. ſacris, nu. 412. de ſent. exco. & facit c. ſin. Ne cler. vel monachi, iuncta gl. ibi, in verbo, audiantur. Henr. lib. 13. de exc. ca. 7. §. 4. in fine. Vgol. de cenſ. Eccleſ. Tab. 2. c. 18. & eſt communis DD. Quia vt diximus, huic interdita eſt communio hominum; quamuis ſi a iudice fuerit admiſſus, acta ab eo valebunt, donec excludatur, aut contra eum excipiat; ſententia vero lata a Iudice de aduocati Cõſilio, valida erit, vt docet Mar. Soc. in d. c. ſac. nu. 413. cum ſententia hæc tum etiam a Iudice, tum etiam a Iuribus, & rationibus que aſſeruntur, & non ab eius conſilio, vim ſuam habeat.

6. Quintus eſt, Quod excommunicatus notorius, aut denunciatus, procurator inſtitui non poſteſt, vt habetur in c. poſt ceſſionem, de proba. & DD. ibi. Panor. nu. 14. & c. prudentiam §. ſexta, de off. deleg. Spee. in tit. de procuratore, §. 1. in prin. Mar. Soc. in c. ſacris, nu. 415. de ſent. excom. DD. in cap. 1. de excep. lib. 6. vbi Franc. Anch. & Gem. Summa Aſtenſis, 2. par. lib. 7. tit. 9. q. 15. Nauar. in Man. c. 27. num. 23. verſ. Decimoquinto, Henriquez lib. 13. de excom. c. 7. §. 5. in ſi. Vg. de cenſ. Eccleſ. Tab. 2. c. 19. Quia, vt ſæpius dictu eſt, excoicatus repellitur ab omnibus actibus publicis, ciuilibus, & communibus, c. decernimus, de ſent. excom. lib. 6. & DD. ibi, & hominum confortio priuatur, c. pen. de Cleric. excom. miniſtr. & c. Engeltrudam, 3. q. 4. Et hoc procedit ex Panor. in c. poſt ceſſionem, nu. 16. de probat. Mar. Soc. & Nauar. vbi ſupra, tam in procuratore ex parte Actoris, quam ex parte Rei, licet enim Reus excommunicatus poſſit eſſe in iudicio, vt infra dicitur, hoc tamen ei cõceſſum fuit, propter neceſſariam ſui deſenſionem procurator autem voluntarius eſt, & ideo ceſſat ratio cap. intelleximus, de iudic.

7. Et hoc certum eſt. Primò, quando quis omni tempore, hoc eſt, tempore conſtitutionis, & acceptationis mandati, & exercitij, ſeu uſus tempore excommunicatus erat, talis enim, nec procurator inſtitui poſteſt, & ſi conſtitutus ſit, inſtitutio nulla eſt, vt docet Panor. in c. poſt ceſſionem, n. 10. de probat. Mar. Soc. in d. c. ſacris, num. 415. de ſent. excom. Immo ſi tempore inſtitutionis excoicatus erat, & tempore acceptationis mandati abſolutus erat, adhuc tamen inſtitutio non valet, nec acta ab eo valida erunt, etiam ſi conſtitutus eum ignorabat probabiliter illum tempore inſtitutionis excoicatum fuiſſe; & colligitur ex d. c. poſt ceſſionem, vbi Innoc. Papa III. abſolute & ſimpliciter conſtitutionem procuratoris de excoicato factam, non valere dixit, qui conſtitutionis tempore excoicatus erat; nihil addens de ignorantia conſtituentis. Et ceteri, ſicut ignorantia conſtituentis excoicationem non tollit, ita nec inhabilem, ad iudicia reddere poſteſt habilem, vt accuratè Vgol. vbi ſupra, c. 29. §. 2. nu. 2. tradit, poſt Panor. in c. ſi. n. 1. & 12. de procur. & Fel. in c. poſt ceſſionem, nu. 29. de proba. & nu. 33. vbi præfati auctores docent, poſſe conſtituentem agere cõtra procuratorẽ pro impenſis in uſuſ factis, dum modo ignorabat illum excommunicatum fuiſſe; ſecus autem ſi ſciebat procuratorẽ eſſe excommunicatum, tunc enim ſibi imputet, quod talem elegerit, vt Io. Andr. etiam animaduertit.

8. Secundo, etiam procuratoris excoicati conſtitutio nulla erit, licet conſtitutionis tempore excommunicatus non fuerat, ſi tempore quo mandatum accepit, excommunicatus fuit, & Panor. in c. poſt ceſſionem, nu. 14. & Decio. n. 10. de prob. quos reſert & ſequitur Vgol. in Tab. 2. c. 19. §. 3. & colligitur ſatis euidenter ex eod. c. poſt ceſſionem, vbi repellitur procurator qui tempore quo procuratoris officium ſumpſit, excommunicatus fuiſſe cõuincitur. Quia vt nota Panor. validitas procuracionis, cum ſit quidã contractus, ex vtriuſque conſenſu cauſatur; Vnde, data incapacitate in altero non valet, cum amobus contraheñtium voluntates eodẽ tpe legitime eſſe debent; vnde cum conſtituentis excoicatum illum eſſe ignoret tempore mandati, & ſciet, procuratorẽ ſuũ non cõſtituerent, ſed nec conſtituere poſteſt, & ſic excoicatus eodẽ tẽpore inhabilis ſit cõtra actus & conſtitutio hæc omnino nulla, & irrita cõſideranda erit.

9. Tercio, etiam nulla erit constitutio procuratoris excommunicati, qui tempore constitutionis, & acceptationis mandati fuit excommunicatus, sed exercitij, seu usus tempore absolutus erat, sic gl. fin. in d. c. post cessionem, & Ioan. Andr. Panor. nu. 10. Marian. Socin. in c. factis, nu. 416. de sent. excom. Quia considerari debet initium actus, & pro hoc facit, quia capacitas & habilitas requiruntur respectu acquisitionis, & susceptionis mandati, vt in Inst. de hered. qual. & differ. §. in extraneis, & in cap. dudum. 1. de elect. & in cap. si eo tempore, de rescrip. libr. 6. & in cap. auditis, de elect. cum multis similibus, & est communis DD. in d. c. post cessionem. in quibus omnibus predictis casibus, nō solum non valet constitutio procuratoris, & potest exceptione repelli, sed etiam ipso iure gesta per eum procuratorem non valent, etiam si contra eum non excipiatur, vt tenent Panor. in d. c. post cessionem, nu. 10. & nu. 17. vbi dat hanc rationem, quare valeat gesta cum Actore excoicato antequam repellatur, c. p. de excep. libr. 6. non autem gesta cum procuratore excommunicato; quia scilicet in Actore non deest potestas agendi, sed tamen repellit potest propter communionis periculum; & proinde nisi repulsus sit, tenent gesta; At verò in procuratore excommunicato, deficit agendi potestas, cum non valuerit constitutio, vt diximus, & satis manifeste colligitur ex d. c. post cessionem, vbi excommunicatus tanquam procurator non admittitur, & id em tenentur Ioan. And. Cald. Spec. & alij, quos ibi refert Pan. facit etiam, quia procuratori defertur officium, quod saltem est publicum auctoritate, vt ff. de procurat. in leg. 1. cuius excommunicatus non videtur esse capax, vt latius tradunt Panorm. in d. c. post cessionem, nu. 11. & Mar. Socin. in c. factis nu. 417. de sent. excom. Quibus in locis addunt auctores prefati, constitutionem procuratoris de eo factam, qui institutionis, vel acceptationis tempore excommunicatus fuit, adeo nullam esse, vt non conualescat, nec confirmata censetur, eo ipso, quod excommunicatus illo tempore exercitij absolutus sit, & constitutus etiam in eadem voluntate permaneat, nisi certior factus de absolutioe, ipsum postea expresse vel tacite procuratorem suū confirmet, ex Panor. in d. c. post cessionem, nu. 13. & Maria, Socin. d. c. factis, nu. 417. quos refert & sequitur Vg. Tab. 2. c. 19. §. 1. Quamvis enim D. Anton. exigere videatur consensum expressum post absolutioem, Panor. tamen, Marian. Socin. & Felin. in d. c. post cessionem, nu. 30. verius docent, sufficere consensum tacitum modo predicto, ex quo enim potquam ipsum ab excommunicatione absolutum nouit, cum non reuocauit, cum posset, sed vt causam suam ageret, permisit, ipsum confirmasse censetur, arg. 1. app. ff. de re iudic. & c. fin. vers. Idem fiet. de iure iur. l. 6. si quidem de voluntate sua creditur agere, ex quo, ne agat, ipsum prohibere potest, & non prohibet; par enim virtus taciti, & expressi mandati est, arg. 1. cum quid, & ibi no. ff. si cert. pet. vnde, sicut post absolutioem de nouo procuratorem illum constituere posset, ita etiam prius constitutum confirmare poterit. Et quæ diximus, procedunt, quando quis excommunicatus erat tempore constitutionis, vel acceptationis mandati, sed si excommunicatio superuenit in personam procuratoris post actum perfectum constitutionis, & acceptationis mandati, ante tempus ratiōnis, & exercitij, valet quidē procuratorium, & consequenter quicquid per eum gestum, vel actum est, donec exceptione repellatur, per ca. p. de excep. libr. 6. quia in isto non deficit potestas, sed solum repellit potest propter communionis periculum, quouque absolutiatur, post absolutioem verò primo procuratoria vtiatur, vt tradunt Panorm. in d. c. post cessionem, nu. 15. & Marian. Socin. in c. factis, pp. 417. in fine, de sent. excomm. & nu. 420. Immo etiam in hoc casu, cum constitutio valida fuerit, etiam & substitutio facta ab ipso, valebit, non obstante superueniente excommunicatione tempore exercitij, post absolutioem, si constitutus sit procurator cum potestate substituendi, vt docet Ioan. And. quem refert, ac sequitur Panor. in c. post cessionem, nu. 18. & Felin. ibi. nu. 36. & Dec. nu. 23. de probat. Bald. in addit. ad Spec. in tit. de procur. vers. 1. & idem Bald. in l. Quamvis, in §. q. C. de procur. & Card. in Clem. 3. q. 16. de procur. & Vgol. Tab. 2. c. 19. §. 8. Marian. Socin. in d. c. factis, nu. 424.

de sent. excom. secus verò si constitutio eius ob excommunicationem non valet, tunc enim, etiam si procurator constitutus sit cum potestate substituendi, substituere non potest, & si substituat, nihil facit, quia cum hic vera procurator non est consequenter nihil vt procurator agere potest, arg. tot. ff. quod solutor immo cum ipsemet Dominus excommunicatus substituere nequeat, arg. c. fin. de procur. multo minus procurator eius id facere poterit, & hec communis DD. sententia est. Sic gl. in Clem. Religiosus, in verbo, commissum, & ibi Zabar. nu. 8. & Anchar. in fine, de procurat. Panorm. in c. post cessionem, nu. 19. & ibi Felin. num. 36. Dec. num. 23. de probat. Vgol. Tab. 2. capit. 19. §. 5. & alij.

11. Sentus est, Quod Reus denunciatus excommunicatus, aut notorius, si voluntarius sit, & negligens, non auditur in iudicio. Dixi Reus voluntarius, vt eam DD. continuati et tradunt, Reus autem necessarius est, aut non necessarius, seu voluntarius, licet Inno. in c. cum inter, & ibi Panorm. nu. 12. Fel. nu. 20. et Decius, nu. 15. de excep. Bartol. et latius Alexand. de pupillo, §. seruus, ff. de oper. noui iung. et Rom. cons. 217. incip. Res ista. Marian. Socin. in c. factis, num. 361. & seq. de sent. excomm. Henric. lib. 13. de excom. c. 7. §. 5. Vg. de cens. Eccl. Tab. 2. c. 16. Dicitur autem voluntarius, qui aut nominatim sub conditione aut generaliter edicto generali in ius citatus, per Iudicem non necessatur venire in Iudicium, sed ipse voluntarie venit, forte pro suo, aut communi interese. Exemplum in Auth. Si omnes, C. si ve se ab her. abstin. vbi dicitur, Quod cum minor peti se restitui aduersus aditionem hereditatis, vocandi sunt omnes hereditates, vel specialiter, si sint certi, vel generaliter, si sunt incerti, vel pone exemplum in cap. veniens, 2. de testibus

12. Talis igitur Reus voluntarius scilicet, qui vel petit, & inliat, vt quis contra se agat, & actionem, & Iudicium iam ceptum, prosequatur, vel vbi ab alio excommunicatus ipse citatur, generaliter, aut specialiter, tacita conditione hac, expressave, Si sua vult auerit interesse, non est audiendus, ex communi DD. sententia, quod semper intellige, vt notat Marian. Socin. in d. cap. factis, num. 365. de sentent. excomm. opposita exceptione. Quia cum quis Reus voluntarius est, de suo commodum prius agit, argum. diffamari, C. de ingen. manumil. & Auth. Si omnes, C. si minor ab hereditate se abstineat, vbi autem de suo comodo agit, in iudicio esse non potest, nisi se defendat, argum. cap. intelleximus, de iudic. Excommunicatus conuenire posse dicitur, ne de sua malitia commodum reportet. Dicitur autem Reus necessarius, quando actio dirigitur contra eum, vel quando specialiter vocatur ad Iudicium, ut dicitur enim iudicium in iuratum, vt in inter stipulans, §. si Stichum, ff. de verb. oblig. & intelleximus, de iud. & contra hunc agere, & ipsum accusare, & denunciare, & denique contra eum inquirere possumus, vnde, & talis excommunicatus in ius vocatus, venire debet, alioquin de sua malitia commodum reportaret, contra cap. intelleximus, de iud. vbi Panorm. num. quarto, ait, excommunicatio permittendam communionem, quando cedit in sui odium, & qua prohibita reportaret commodum, & consequenter, ad ea que sibi obiecta sunt in iudicio respondere, & defendere se potest, cap. cum inter, & ibi DD. de excep. & in cap. dilecti filij, et cap. dilecti, & c. significauit, tit. eod. & DD. ibidem, & Marian. Socin. in c. factis, num. 361. de sent. excom. Vgol. Tab. 2. c. 16. §. 23. & 4. Quia excommunicatio a iure positio in iudicio est defensio autem sui a iure naturali procedit, Clem. Pastoralis, §. ceterum, de sent. & re iudic. & Panor. in dilecti filij, num. 13. de excep. Marian. Socin. in d. c. factis, num. 392. de sent. excom. & l. vi. ff. de iure natur. gent. vnde & Cic. l. 1. Offic. ait, Principio generi animantium omni est a natura tributum, vt se, vitam, corpusque teneant, & proinde nec per ius posituum nec per Principem tolli potest; Cui conseqens est, sic excommunicatum, & in ius vocatum, ad sui defensionem testes, & instrumenta producere posse. Ex quo enim defensio ei permittitur, & arma, quibus se tueatur, ipsi permittuntur, arg. c. praterea, de offic. deleg. Ob quam rationem in hoc casu omnes persone, quæ sunt necessariae ad Iudicium quales sunt Index, qui eius dicitur, pp-

ſcribitur, ſeu Notarius, qui Acta ſcribit; Nuncius, qui eum citat; Procurator, aut Advocatus, qui eum defendit, & Teſtes, qui in teſtimonium adducuntur, ad ipſius deſenſionem excommunicato communicare poſſunt, ſine peccato ex gloſ. in cap. intelleximus, in verbo, conueniri, de iud. per cap. ſi uere, de ſent. excom. & Marian. Socin. in cap. inter alia, nu. 103. de ſent. excom. & Vg. Tab. 2. c. 16. §. 3. nu. 5. & §. 5. ubi late, & eruditè tradit, poſſe Reum exceptionibus dilatorijs vi. tum contra Iudicem, vel eum reſuſcandò, ſi ſuſpectum habuerit, quo caſu, ſi coram Iudice Eccleſiaſtico agitur, probata ſuſpicionis cauſa; dabitur alius Iudex, ſi coram non Eccleſiaſtico adiunctus tribuetur, cap. ſi quis contra Clericum, de foro compet. & in ca. cum ſpeciali, de appell. & in Lapertiſſimi, & in Auct. Si vero contigerit, C. de iudic. vel forum eius declinandò; ſi ſuus Iudex non ſit. l. ſina. & ibi Bart. C. de excep. Panor. in c. inter monaſterii de ſent. & re iudic. vel ſi excommunicatus ſit, et excommunicacionem obiciendo, arg. c. 1. de excep. lib. 6. vel ſi ab excommunicato Actore impetratus ſit, Iudicem competentem eum non eſſe demonſtrando, argumen. cap. pia, de excep. lib. 6. tum etiam contra Actorem, obijciendo ei excoicationem, ſi forte ſit excommunicatus, arg. ca. exceptio, de excep. in antiq. & c. pia, tit. eod. lib. 6. Tum etiam, contra procuratorem, obijciendo ei, quod quod procurator non ſit, arg. cap. 3. & capit. mandatum, de procur. aut quod de mandato non conſtat, quod fieri debet. l. 1. & ibi Barth. & DD. de procur. Panor. in ca. 4. tit. eod. & in cap. coram, de offic. iud. deleg. aut quod modo excommunicatus ſit, quæ exceptio ſemper fieri potest argument. capit. poſt ceſſionem, iuncto cap. pia, de excep. lib. 6. & Panor. in cap. in noſtra, numer. 9. de procur. & in cap. Quoniam, de probat. num. 37. & Franciſc. in ca. 1. de Reſcript. lib. 6. Tum etiam, contra teſtes, obijciendo eis quod excommunicati ſint, argumen. capit. veniens, 2. & ibi gloſ. & Panor. de teſtib. & cap. decernimus, ubi gloſ. de ſentent. excom. in lib. 6. iuncto cap. 1. de excep. lib. 6. & ut ait Marian. Socin. in cap. factis, num. 363. de ſentent. excom. in ſententia, quæ cumque dilatoria exceptione contra quos ſequitur, vel potest, ſiue illa competat ratione temporis ſententiæ, vel loci incongrua, vel Reſcripti ſurreptiui, vel inepi libelli, & denique quæcunque alia exceptione, quæ tendit ad ſuam deſenſionem, non ad impugnationem, ut dicit gloſ. in d. ca. cum inter, de excep. quam ibi DD. communiter ſequuntur. Vnde & a ſententia contra ſe lata Reus excommunicatus appellare potest, ut habetur c. cum inter, & ibi Panor. num. 1. §. de excep. & Marian. Socin. in c. factis, nu. 358. verſ. Dubitatur ſeptimo, de ſent. excom. Ratio eſt, quia appellatio eſt quedam deſenſio inſtituta ad remouendum grauamen, ut in c. ſuſceptum, de appella. & per talem ſententiam contra ſe latam, grauatur, niſi appellat, cum poſt decem dies audiri non poſſit, arg. cap. ad conſultationem, de ſentent. & re iudic. excommunicato autem, ut diximus, omnis deſenſio permittitur, d. capit. cum inter, de excep. Immo vero, ſi contra excommunicatum Actorem lata ſit ſententia, licet illi eſt appellare, ex gloſ. in cap. ſignificauit, in verbo, Deſenſio, & ibidem Innocent. verſic. Et ita ex hoc, & Panor. in ca. num. 1. §. ubi late eſt commentum, de excep. Marian. Socin. in cap. factis, num. 345. de ſentent. excom. citans Ioan. Calderin. in d. capit. ſignificauit, & idem Panor. in c. factis, num. 8. colligitur ex d. ca. ſignificauit, ubi Papa Iudicem reprehendit, qui Capitulum Tornacenſe, quod ibi Actor erat, ab appellatione reiecerat. Cuius Actor excommunicatus, licet ad agendo repellatur, eo quod agendo alios oppugnat, quod illi, quæ in d. excom. municatus eſt, prohibetur appellare tamen poſſit a ſententia contra ſe lata, & appellacionem proſequi, ſi antequam appellacionem proſequitur, petat ſe abſolui ab excommunicatione, ſi enim hoc non petat, repellatur a proſequendo tanquam contentens excommunicationem, ex addit. ad Panor. in d. capit. cum inter, num. 1. §. in litera B. & Anton. in c. ab excommunicato, colum. 2. de Reſcript. Quia ſcilicet appellando ſe defendit, quæ deſenſio ipſi excommunicato permittitur, a fortiori Reo appellare licebit, cuius cauſa eſt fauorabilis, & faciunt quæ habentur in ca. cum contin-

gat. de offic. deleg. & cap. per tuas de ſent. excom. & conſe. quenter appellacionem interpoſitam proſequi poterit, ut habetur in ca. ſignificauit, & capit. ſin. & ibi gloſ. in verbo, Tempore impetrati Reſcripti, & DD. ibi, de except. & etiam literas impetrare poſteſt, quibus cauſa appellacionis delegatur, ut habetur in d. capit. ſin. de excep. & c. 1. de reſcript. lib. 6. & ibi Philipp. Franc. Nam conſeſſo vno conſeſſa cenſetur omnia, ſine quibus illud excepti commode non poſteſt, arg. cap. prudentiam, & c. præterea, de offi. deleg. Et denique, hanc deſenſionem ſui Reus hic neceſſarius in ius vocatus, non ſolum ipſemet per ſe facere poterit, ut communiter tradunt Doctores in c. intelleximus, ubi gloſ. in verbo, conueniri, & ibi Innoc. & Panor. num. 5. ubi ait, cum hæc opinione gloſ. tranſire poterit. Petr. Hoſtenſ. & alios Doctores communiter, præter Ioan. Cald. de Iudic. & idem Panor. in c. ſin. num. 3. de excep. Marian. Socin. in c. ſi quis, nu. 392. de ſent. excom. ſed etiam per procuratorem a ſe conſtitutum; immo verò nonnulli ut gloſ. in cap. paſtoralis, in verbo, factum proponant, ſibi non contentans, de iudic. & Ioan. Cald. ut reſert Panor. ubi ſupra, & Dec. in c. intelleximus, num. 7. qui alios reſert, de iudic. & addit. ad Panor. in d. c. intelleximus, num. 5. in litera C. & addit. ad Panor. in cap. ſin. nu. 3. in litera B. de excep. & Vg. de cenſ. Eccleſ. Tab. 2. c. 19. §. 8. nu. 1. volent, Reum non poſſe per ſe agere, ſed cogendum eſſe ad procuratorem conſtituendum, dummodo non ita pauper ſit, ut procurator conſtituere non poſſit, aut ubi procurator non eſt, aut idoneus non reperitur; Ceterum mihi verior videtur, quæ & communior eſt ſententia, poſſe etiam per ſe cauſam ſuam defendere, ut late tradit & probat Panor. in cap. intelleximus, nu. 5. de iudic. ubi rationes Ioan. Calderini & aliorum reſellit.

De effectibus extraiudicialibus excommunicationis maioris. Cap. IX.

- 1 Excommunicatus denunciatus testamentum facere non potest, & quare.
- 2 Testamentum a denunciato factum, tam iure civili, quam canonico validum eſt.
- 3 Regulariter omnia agibilia intelliguntur permiſſa, niſi expreſſe prohibeantur.
- 4 Teſtandi actus contractus eſt, & magis priuilegiatus quæ quilibet alius actus contrahendi.
- 5 Minor libertatem inter viros dare non potest.
- 6 Hæretici, & eorum ſequaces, deſenſores, & receptatores, & rei legiſi maioris, inſeſt abiles ſunt.
- 7 Vſurary manifeſti, quando inſeſt abiles ſunt.
- 8 Cardinalium percuffio, & eos hoſtiliter inſeſtantes teſtamentum facere non poſſunt.
- 9 Excommunicatus denunciatus hæres inſeſtari potest.
- 10 Excommunicatus denunciatus contrahere non quit.
- 11 Contractus ab excommunicato denunciato factus, non ſolum in fauorem alterius contrahentis non excommunicati, ſed etiam in ipſius excommunicati commodum valet.
- 12 Rege aliquid ſub pena prohibente, valet actus in contrarium factus, licet pena incurretur.
- 13 Contractus ab excommunicato, ut a priuato factus, valet, non autem ut a perſona publica celebratus, & quæ huius ratio ſit.
- 14 Excommunicatus ob hæreſim, & in ea per annum perſeuerans, valide contrahere non potest.
- 15 Matrimonium ab excommunicato contractum valet, licet contrahendo peccet.
- 16 Testamentum ab excommunicato factum, quare validum cenſendum.

